

Številka zadeve: U-I-70/12

Datum odločbe: 21.3.2014

Področje: Arhivsko gradivo – hramba osebnih podatkov iz zdravstvene dokumentacije

Izrek: Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih je v neskladju z Ustavo, kolikor med javno arhivsko gradivo uvršča tudi gradivo izvajalcev zdravstvene dejavnosti, ki so po tem zakonu opredeljeni kot javnopravne osebe, ki vsebuje osebne podatke o zdravljenju pacientov.

Državni zbor mora ugotovljeno protiustavnost odpraviti v roku enega leta po objavi te odločbe v Uradnem listu RS.

Do uveljavitve drugačne zakonske ureditve se za gradivo izvajalcev zdravstvene dejavnosti, ki so po Zakonu o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhiva opredeljeni kot javnopravne osebe, ki je po tem zakonu opredeljeno kot javno arhivsko gradivo ter vsebuje osebne podatke o zdravljenju pacientov, ne uporablja ureditev po tem zakonu in po izvršilnih predpisih, izdanih na njegovi podlagi.

Dodatno: DZ ni odgovoril

Odločitev: SOGLASNO (9:0)

SAMO ZA: Mozetič, Deisinger, Jadek Pensa, Klampfer, Korpič-Horvat, Petrič, Pogačar, Sovdat, Zobec

POVZETEK ZADEVE:

Predlagatelj Varuhinja človekovih pravic je izpodbijala prvi odstavek 40. člena Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA), ki določa, da morajo »javnopravne osebe« arhivsko gradivo arhivu izročiti najkasneje 30 let po nastanku gradiva. Za obveznost velja tudi za gradiva, ki vsebujejo občutljive osebne podatke, mednje pa spadajo tudi podatki o zdravstvenem stanju. US je najprej sprejelo sklep (24.5.2012), da se do končne odločitve US izvrševanje tega člena ZVDAGA zadrži.

Predlagatelj je menil, da je navedena zakonska določba v neskladju z 2., 14., 34., 35. in 38. členom Ustave, in sicer da dokumentacija o zdravljenju psihiatričnih bolnikov ne bi smela biti samodejno opredeljena kot arhivsko gradivo. Noben javni interes ne more prevladati nad interesom posameznika, ki vstopa v proces zdravljenja s pričakovanjem, da bodo njegovi intimni podatki ostali zaupni in bodo uporabljeni le za namene zdravljenja. Zatrjevano neskladje izpodbijane zakonske določbe s 14. členom Ustave je predlagatelj utemeljeval, da obveznost izročitve gradiva, ki vsebuje občutljive zdravstvene podatke, velja le za javnopravne osebe (ne pa tudi za zasebnopravne osebe). To naj bi kazalo na neupravičeno razlikovanje bolnikov glede na obliko izvajanja zdravstvene dejavnosti, ter da za takšno razlikovanje po mnenju predlagatelja ni razumnih razlogov.

US je v odločbi poudarilo, da se strinja s predlagateljem, da je zbirka podatkov, ki izvirajo iz psihiatričnega zdravljenja, ena najbolj občutljivih zbirk zdravstvenih podatkov in se nanaša na posebej ranljivo skupino pacientov. Ustavnosodna presoja obravnavane zadeve zato terja temu širok pogled, v katerem ima spoštovanje človekovega dostojanstva kot konstruktivne vrednote družbe osrednje mesto. US je odločitev sprejelo na podlagi vprašanja, in sicer kako jasno in določno mora biti opredeljen zakonodajni cilj izpodbijane ureditve, ki posega v uresničevanje pravice posameznikov, varovane v 38. členu Ustave, na področju varstva občutljivih osebnih podatkov, katerih razkritje lahko hkrati ogrozi tudi nedotakljivost človekovega osebnega dostojanstva (34. člen Ustave).

US je v obravnavani zadevi sprejelo ugotovitveno odločbo, in sicer ugotovi protiustavnost ZVDAGA, ureditev arhiviranja po ZVDAGA ne more veljati tudi za tako specifično gradivo, kot je zdravstvena dokumentacija. US je zakonodajalcu tako naložilo da v roku enega leta odpravi ugotovljeno protiustavnost, do odprave oziroma uveljavitve drugačne zakonske ureditve se za gradivo izvajalcev zdravstvene dejavnosti ZVDAGA ne uporablja.

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	nerazporejeno				

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S				PS
ZA	1	1			

Sodba:

US ugotovi protiustavnost ZVDAGA z 34. in 38. členom Ustave, in sicer zakonodajalec ni upošteval pomen varstva občutljivih osebnih podatkov, ki so vsebovani v zdravstveni dokumentaciji in razkritje teh podatkov, katerih lahko pomeni tudi poseg v osebno dostojanstvo pacienta in njegovih bližnjih. Temeljno je namreč vprašanje kako družba kot celota ravna z zdravstvenimi podatki in ali to ravnanje odraža dolžno skrb družbe in države za ohranjanje in spoštovanje človekovega dostojanstva.

Odločba zaščiti pravico posameznika do razkritja osebnih podatkov vsebovanih v zdravstveni dokumentaciji, ter nedotakljivost osebnega dostojanstva posameznika pred javnim interesom, ki ga je zasledoval zakonodajalec (celovita ureditev arhivskega gradiva in postopek arhiviranja). Poleg tega US sprejme odločitev, da morajo ustavnopravna izhodišča te odločbe veljati ne glede na to, ali gre za izvajalce zdravstvene dejavnosti v okviru javne zdravstvene službe ali v okviru zasebne mreže. Gre za **pozicijo 1**, popolna zaščita posameznika oziroma ranljive skupine posameznikov in njihove pravice do osebnega dostojanstva pred (javnim) interesom družbe kot celote.

Nasprotna sodba:

Bi pomenila, da US ne bi ugotovilo protiustavnosti izpodbijane določbe, poseg v pravici posameznika iz 34. in 38. člena Ustave bi bil dopusten, prevladal bi interes družbe do celovite ureditve arhivskega gradiva, kar bi pomenilo, da podatki iz zdravstvene dokumentacije po določenem času v celoti postanejo javni, kar bi imelo nepopravljive posledice za posameznika (pacienta) in za vse njegove bližnje. **Pozicija 5.**

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S				PS
ZA:	1	1			

Sodba:

US ne sledi namenu zakonodajalca, da se arhiviranje ter prenos dokumentacije iz zdravstvenih zavodov v javni arhiv, z namenom omogočiti dostopnost tega gradiva javnosti, ker gre za uporabo osebnih podatkov zunaj primarnega namena zbiranja osebnih podatkov. US ne sprejme samo ugotovitvene odločbe, temveč zakonodajalcu naloži, da nepravilnosti odpravi v roku enega leta, ter sprejme tudi odločitev, da se v vmesnem času določbe ZVDAGA ne smejo uporabljati za namene arhiviranja zdravstvene dokumentacije. **Pozicija 1**, namreč gre za zaščito posameznika in njegove pravice do osebnega dostojanstva in za zaščito osebnih podatkov pred posegi države in obstoječega družbenega reda in družbenih razmerij v njem.

Nasprotna odločba:

US ne bi ugotovilo protiustavnosti izpodbijane zakonske določbe, obveljal bi obstoječi družbeni red, v katerem bi bili posegi v pravico posameznika do osebnega dostojanstva dovoljeni, varstvo osebnih podatkov in njihova javna objava bi bili dovoljeni v največji možni meri. V celoti bi bila zaščiten avtoriteta države, šlo bi za **pozicijo 5**.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	4	Se sklicuje in uporabi kot enega odločilnih argumentov za odločitev

NAKLONJENOST VLADI (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	/

NAKLONJENOST DZ (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno - NC)		
Odločitev in sodniki ZA	NC	/